

HUST

ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI
HANOI UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

ONE LOVE. ONE FUTURE.

ĐẠI HỌC
BÁCH KHOA HÀ NỘI
HANOI UNIVERSITY
OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

Một số thuật toán giảm chiều dữ liệu trong học máy

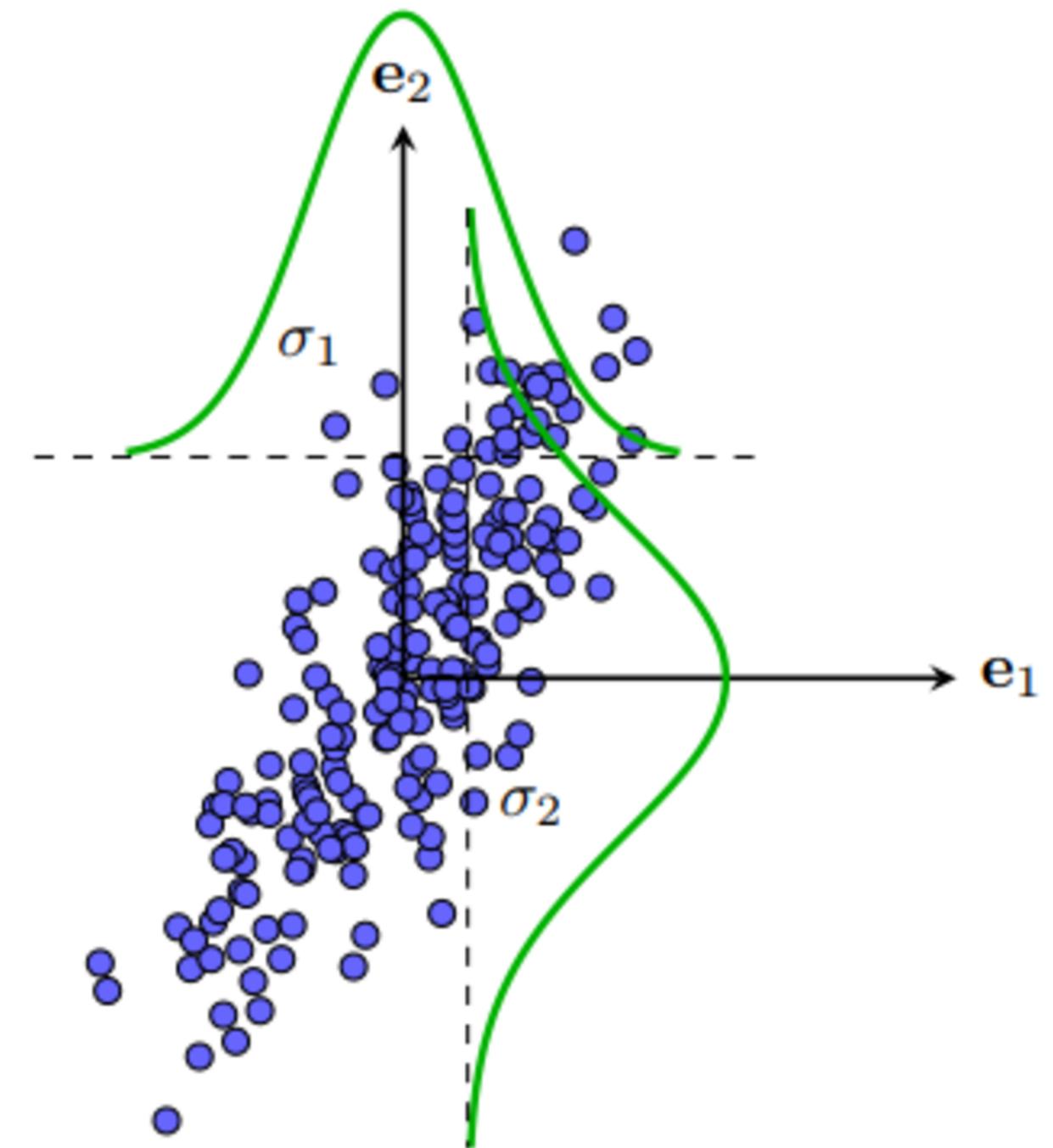
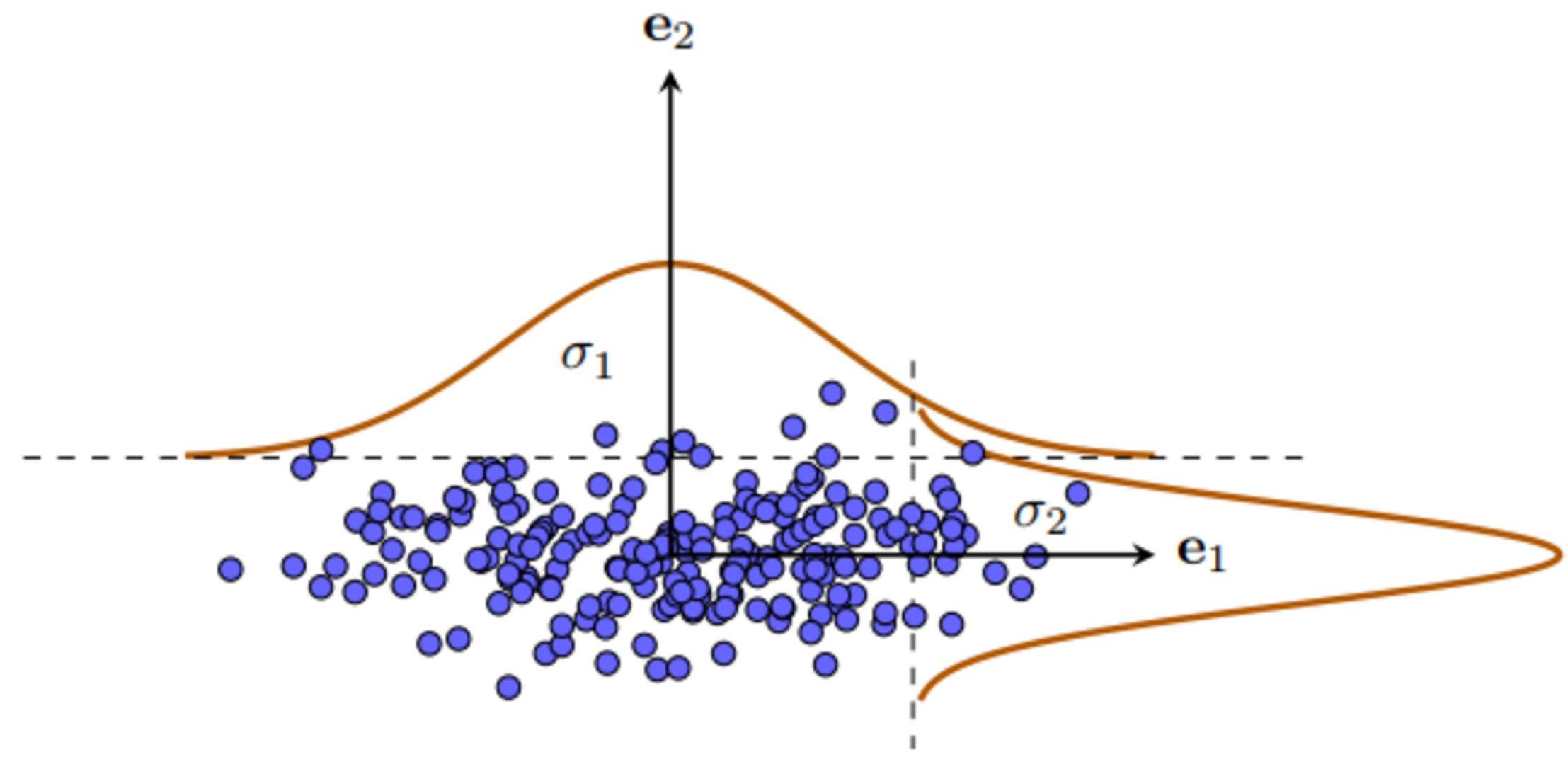
ONE LOVE. ONE FUTURE.

Nội dung chính

- Các thuật toán giảm chiều dữ liệu:
  - PCA
  - t-SNE
  - LDA
- Ứng dụng trong bài toán thực tế

PCA

$$\begin{matrix} N \\ D \end{matrix} \quad \mathbf{X} = \begin{matrix} K \\ D \mathbf{U}_K \end{matrix} \quad \begin{matrix} D - K \\ \widehat{\mathbf{U}}_K \end{matrix} \times \begin{matrix} N \\ K \\ D - K \end{matrix} \quad \mathbf{Z} \\ \mathbf{Y} \end{matrix}$$

$$= \begin{matrix} K \\ D \mathbf{U}_K \end{matrix} \times \begin{matrix} N \\ K \\ D \end{matrix} \quad \mathbf{Z} + \begin{matrix} \widehat{\mathbf{U}}_K \end{matrix} \times \begin{matrix} \mathbf{Y} \end{matrix}$$

$$(\mathbf{b}\mathbf{1}^T - \widehat{\mathbf{U}}_K^T \mathbf{X})\mathbf{1} = 0 \Rightarrow N\mathbf{b} = \widehat{\mathbf{U}}_K^T \mathbf{X}\mathbf{1} \Rightarrow \mathbf{b} = \widehat{\mathbf{U}}_K^T \bar{\mathbf{x}}$$

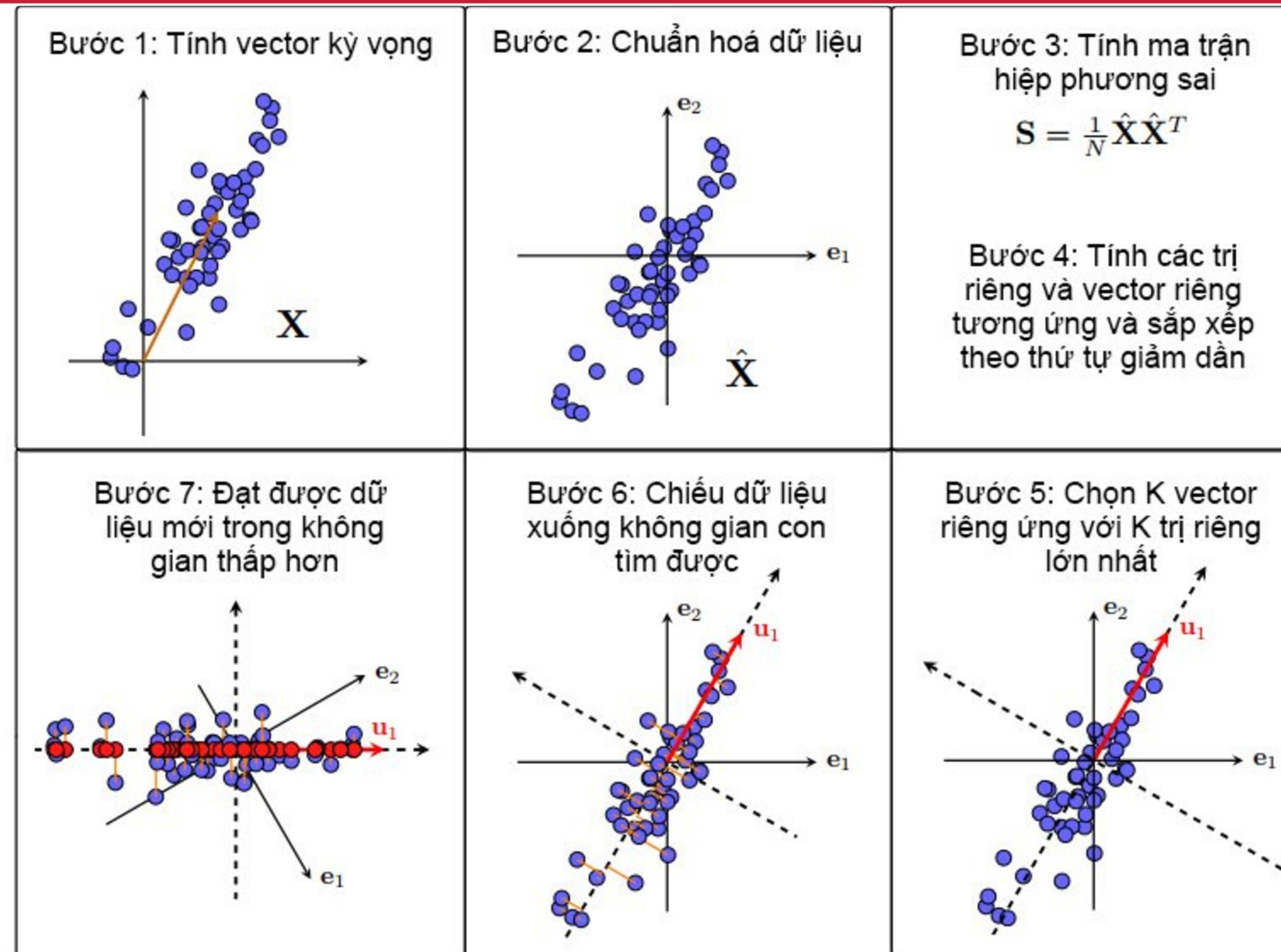
$$\mathbf{X} = \mathbf{U}_K \mathbf{Z} + \widehat{\mathbf{U}}_k \mathbf{Y} \approx \mathbf{U}_K \mathbf{Z} + \widehat{\mathbf{U}}_k \mathbf{b} \mathbf{1}^T = \mathbf{U}_K \mathbf{Z} + \widehat{\mathbf{U}}_K \widehat{\mathbf{U}}_K^T \bar{\mathbf{x}} \mathbf{1}^T \triangleq \tilde{\mathbf{X}}$$

- Hàm mất mát:
$$\begin{aligned} J &= \frac{1}{N} \|\mathbf{X} - \tilde{\mathbf{X}}\|_F^2 = \frac{1}{N} \|\widehat{\mathbf{U}}_k \widehat{\mathbf{U}}_k^T (\mathbf{X} - \bar{\mathbf{x}}\mathbf{1}^T)\|_F^2 \\ &= \frac{1}{N} \|\widehat{\mathbf{U}}_K^T \widehat{\mathbf{X}}\|_F^2 = \frac{1}{N} \|\widehat{\mathbf{X}}^T \widehat{\mathbf{U}}_K\|_F^2 = \frac{1}{N} \sum_{i=K+1}^D \|\widehat{\mathbf{X}}^T \mathbf{u}_i\|_2^2 \\ &= \frac{1}{N} \sum_{i=K+1}^D \mathbf{u}_i^T \widehat{\mathbf{X}} \widehat{\mathbf{X}}^T \mathbf{u}_i = \sum_{i=K+1}^D \mathbf{u}_i^T \mathbf{S} \mathbf{u}_i \end{aligned}$$

- Với ma trận $\mathbf{U}$ trực giao bất kỳ ta có:

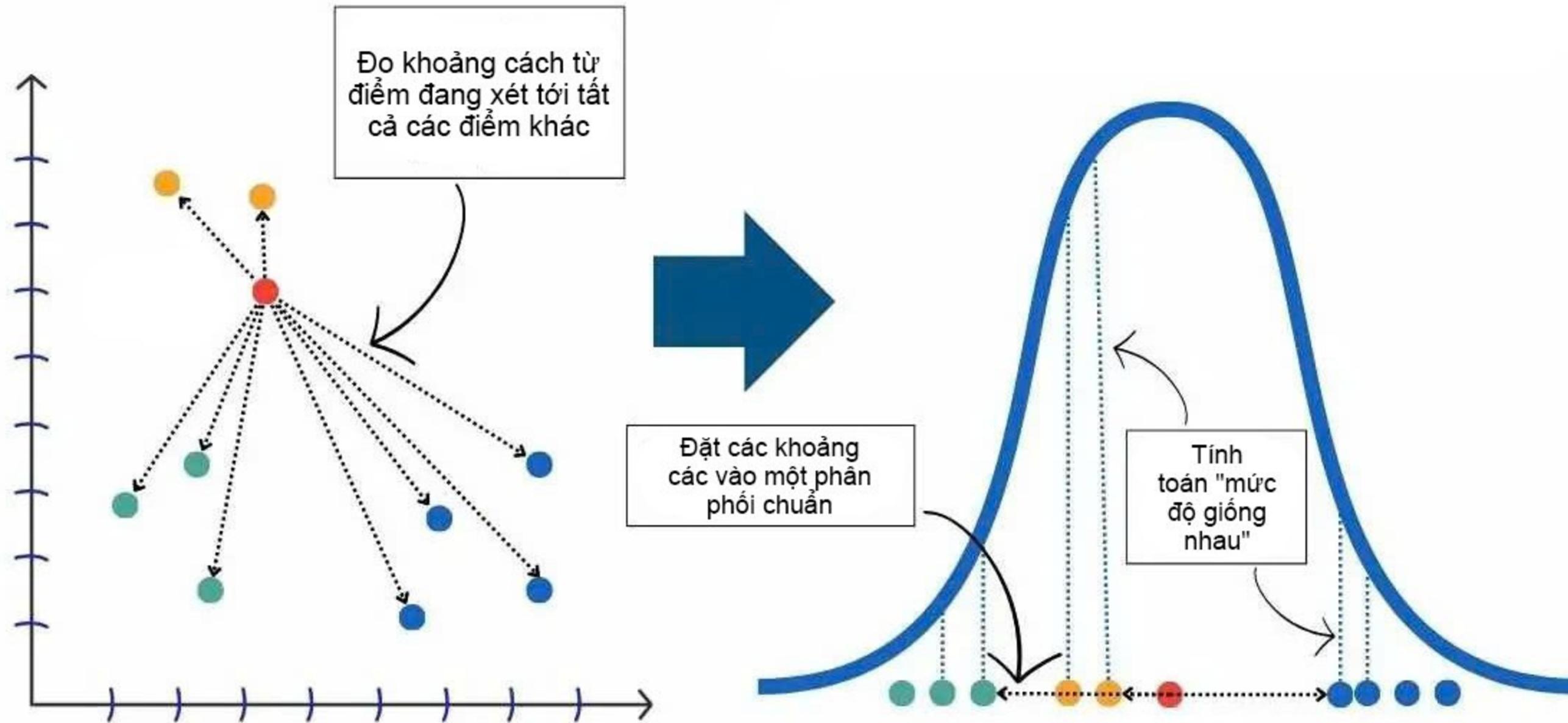
$$\begin{aligned} L &= \sum_{i=1}^D \mathbf{u}_i^T \mathbf{S} \mathbf{u}_i = \frac{1}{N} \|\widehat{\mathbf{X}}^T \mathbf{U}\|_F^2 = \frac{1}{N} \text{trace}(\widehat{\mathbf{X}}^T \mathbf{U} \mathbf{U}^T \widehat{\mathbf{X}}) \\ &= \frac{1}{N} \text{trace}(\widehat{\mathbf{X}}^T \widehat{\mathbf{X}}) = \frac{1}{N} \text{trace}(\widehat{\mathbf{X}} \widehat{\mathbf{X}}^T) = \text{trace}(\mathbf{S}) = \sum_{i=1}^D \lambda_i \end{aligned}$$

PCA

- PCA được sử dụng để giảm chiều dữ liệu, giảm dung lượng lưu trữ, tiền xử lý cho các mô hình học máy,...
- Ưu điểm của PCA
  - Loại bỏ nhiễu, giảm overfit
  - Trực quan hóa dữ liệu
- Nhược điểm của PCA:
  - Khó giải thích
  - Không hoạt động tốt với quan hệ phi tuyến
  - Không quan tâm đến nhãn dữ liệu

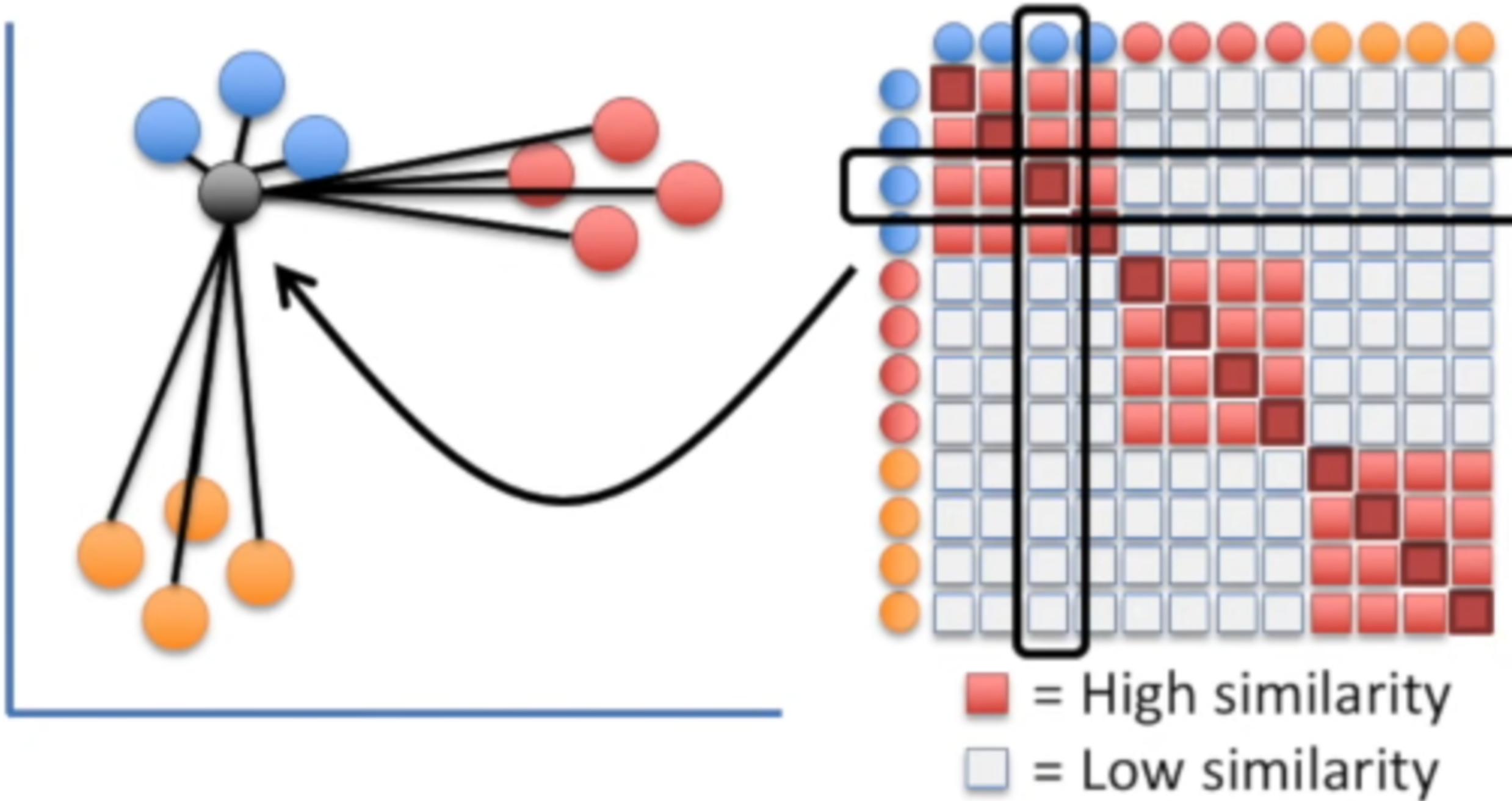
t-SNE

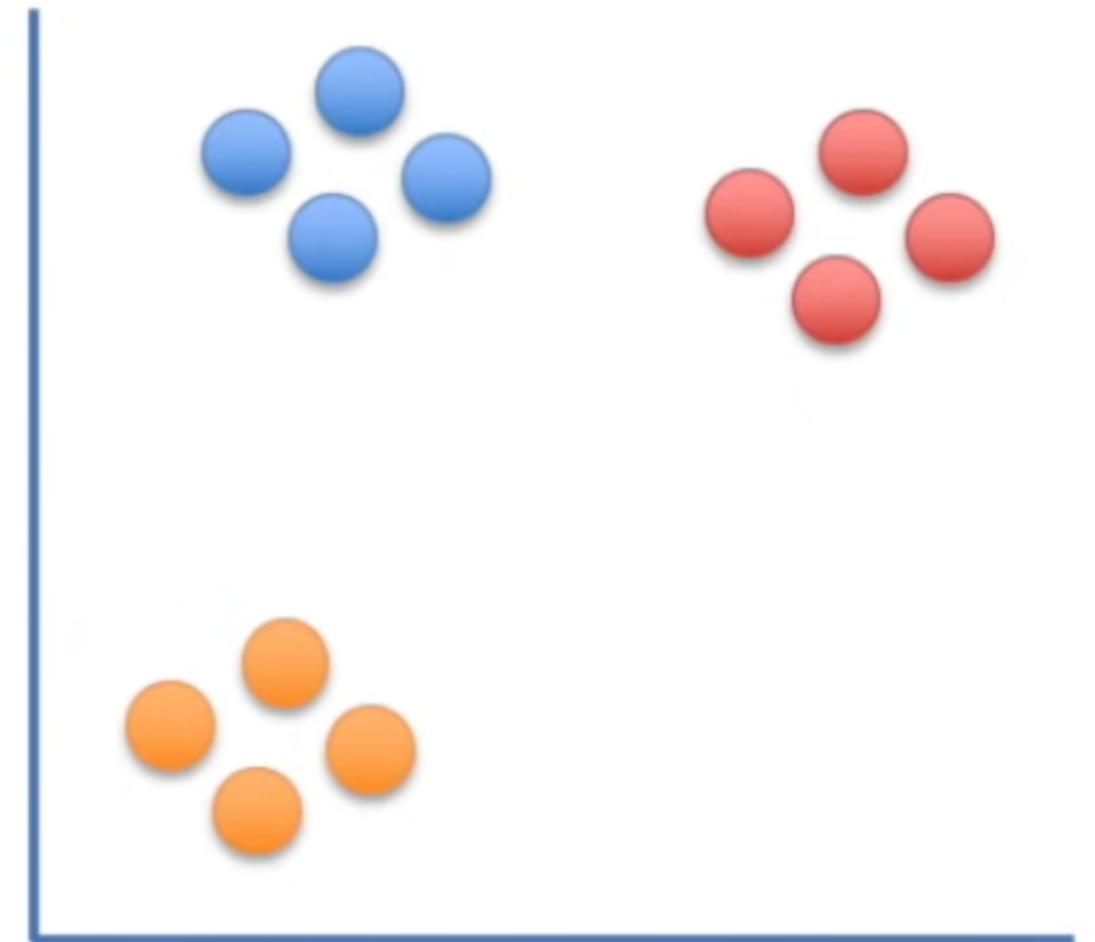
$$p_{j|i} = \frac{\exp(-\|\mathbf{x}_i - \mathbf{x}_j\|^2 / 2\sigma_i^2)}{\sum_{k \neq i} \exp(-\|\mathbf{x}_i - \mathbf{x}_k\|^2 / 2\sigma_i^2)}$$

$$p_{ij} = \frac{p_{j|i} + p_{i|j}}{2N}$$

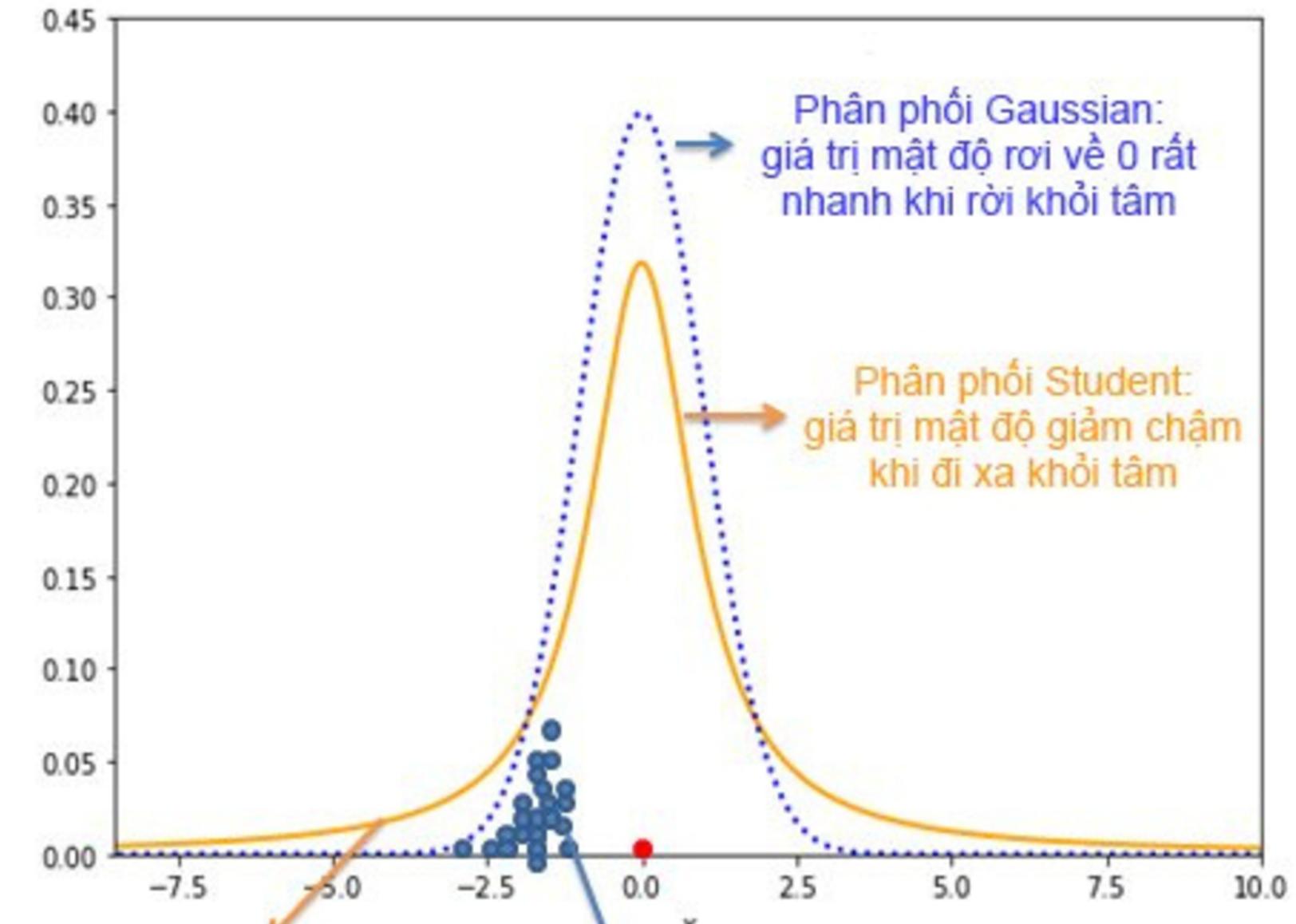
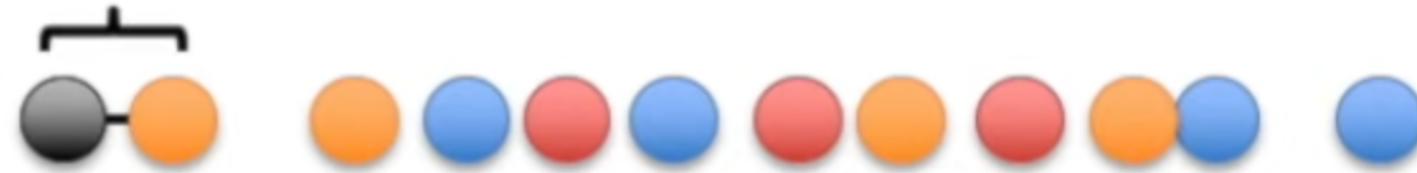
t-SNE

t-SNE

$$q_{ij} = \frac{(1 + \| \mathbf{y}_i - \mathbf{y}_j \|^2)^{-1}}{\sum_k \sum_{l \neq k} (1 + \| \mathbf{y}_k - \mathbf{y}_l \|^2)^{-1}}$$

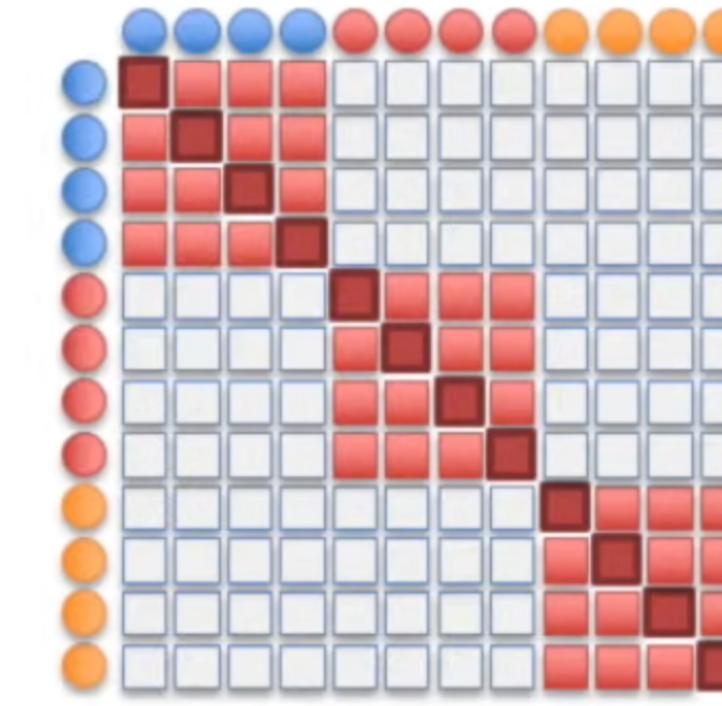
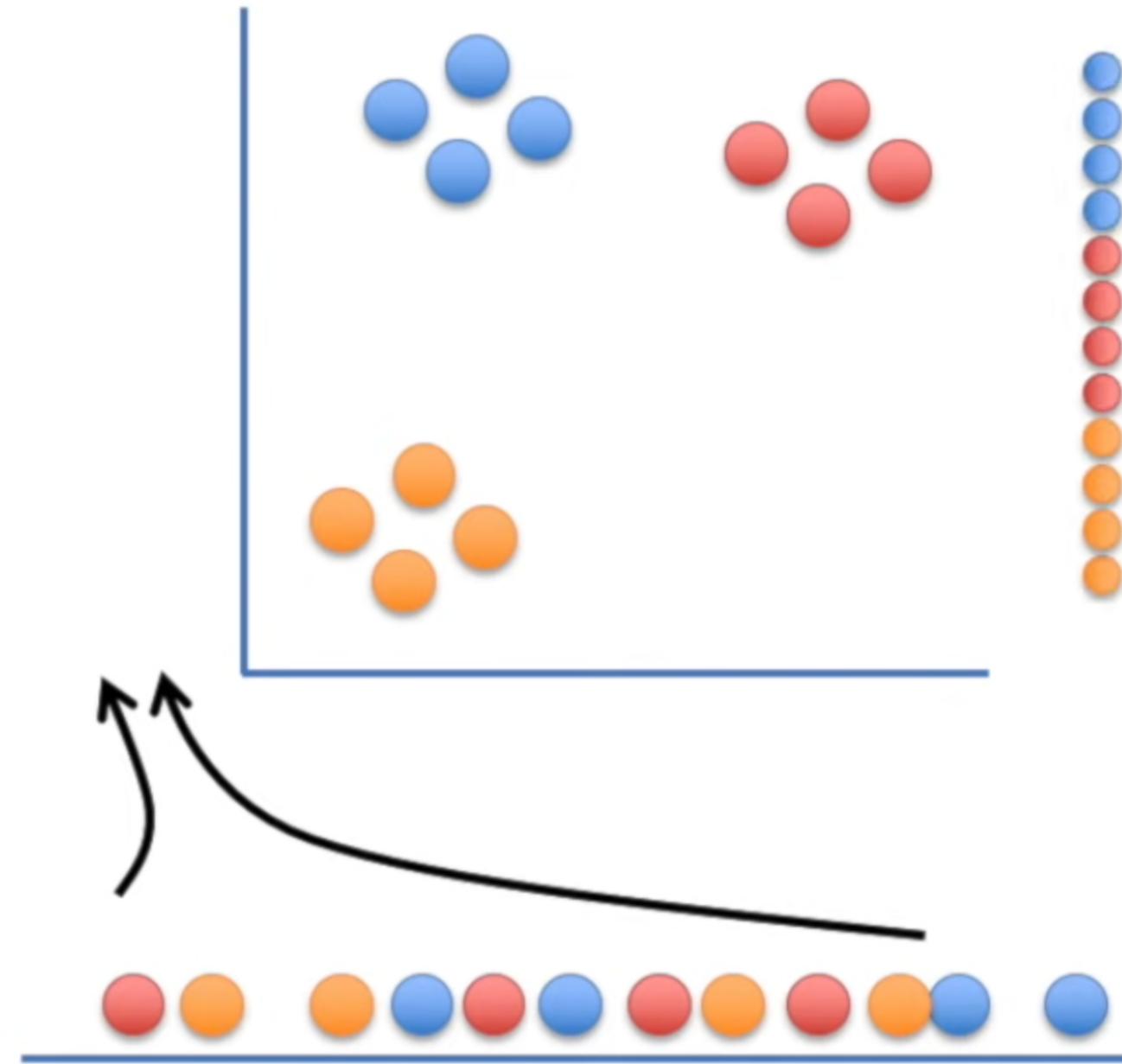
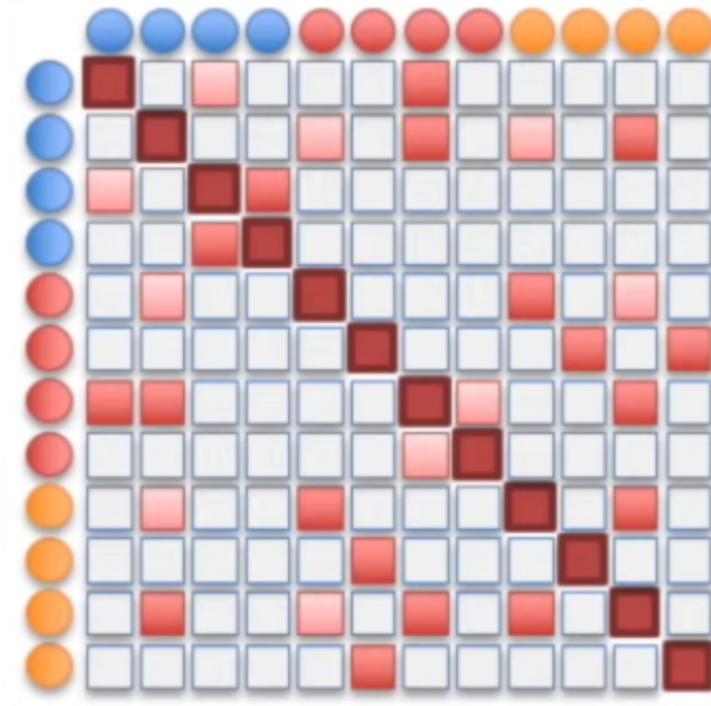
t-Student giúp cấu
trúc lân cận được
bảo toàn tốt hơn

Phân phối Gaussian:
giá trị mật độ rơi về 0 rất
nhanh khi rời khỏi tâm

Phân phối Student:
giá trị mật độ giảm chậm
khi đi xa khỏi tâm

Gaussian hầu như “không dành
chỗ” cho các điểm ở khoảng
cách từ trung bình đến xa

t-SNE

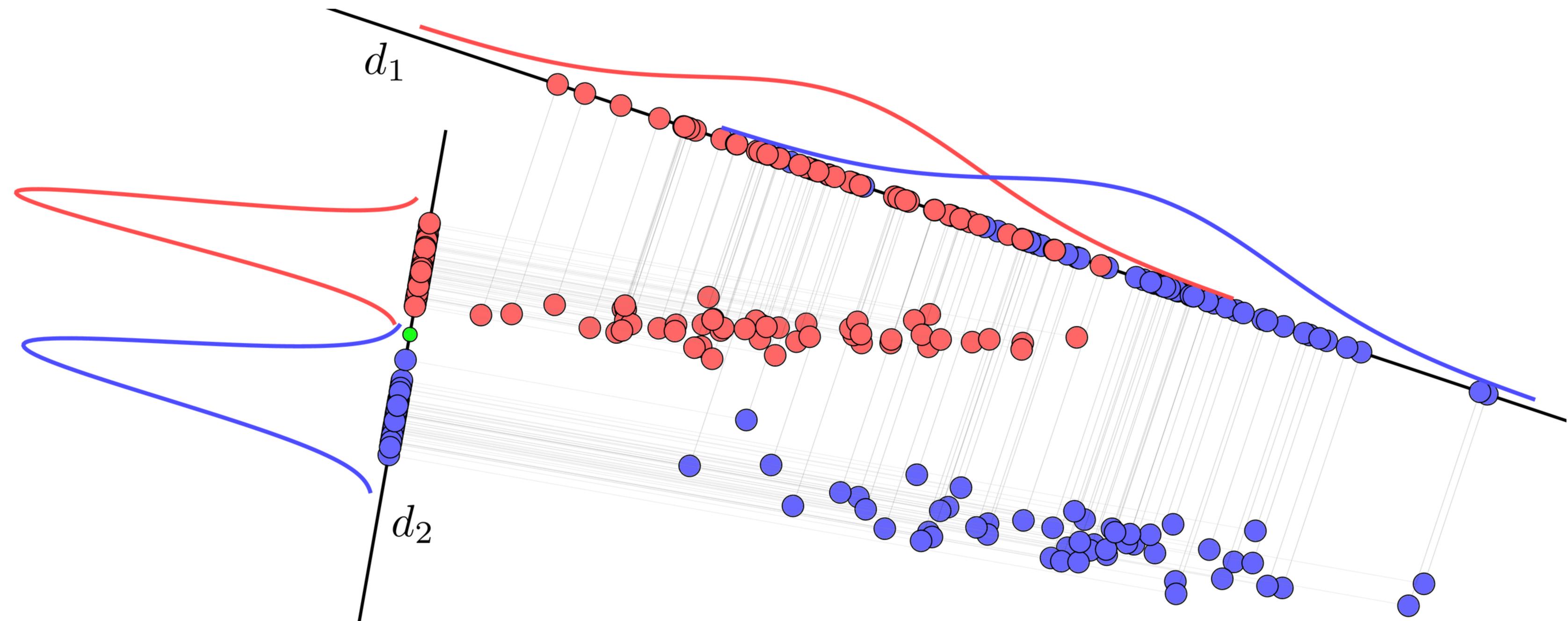
■ = High similarity
□ = Low similarity

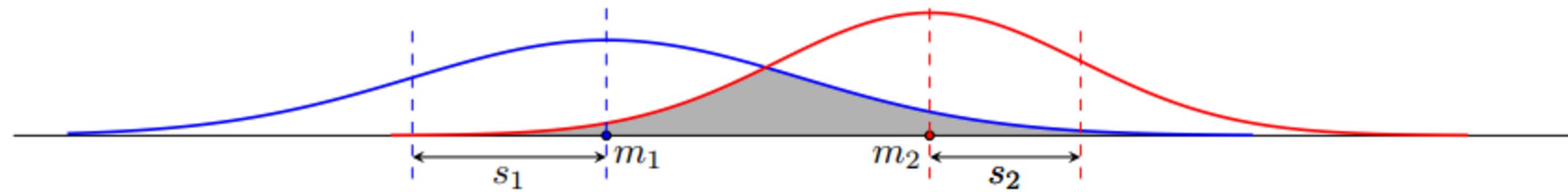
$$y_i^{(k+1)} = y_i^{(k)} + hD_i^{(k)}, \quad \text{for } i = 1, \dots, n.$$

$$D_i^{(k)} = 4 \sum_{1 \leq j \leq n, j \neq i} (y_j^{(k)} - y_i^{(k)}) S_{ij}^{(k)}$$

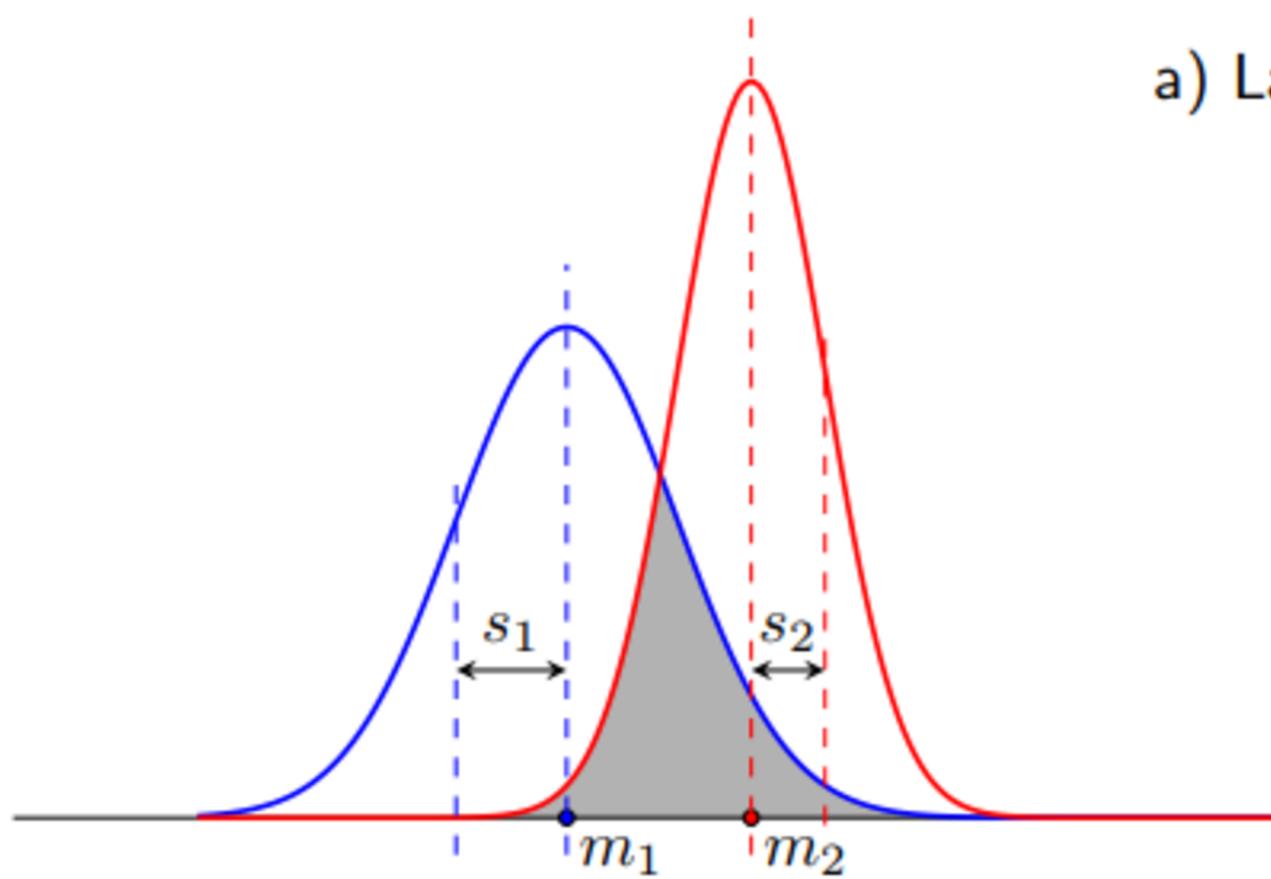
$$S_{ij}^{(k)} = (p_{ij} - q_{ij}^{(k)}) / (1 + \|y_i^{(k)} - y_j^{(k)}\|_2^2)$$

- t-SNE chủ yếu phục vụ cho khám phá dữ liệu và trực quan hóa, giúp nhận biết các cụm, biên giới các lớp hay điểm bất thường
- **Ưu điểm của t-SNE:**
  - Giữ tốt cấu trúc cục bộ
  - Trực quan hóa tốt, hữu ích trong phân tích dữ liệu
- **Nhược điểm của t-SNE:**
  - Tốn kém thời gian tính toán khi dữ liệu lớn
  - Không bảo toàn cấu trúc toàn cục
  - Nhạy với tham số đầu vào, kết quả không ổn định
  - Chỉ để trực quan, không để suy luận định lượng

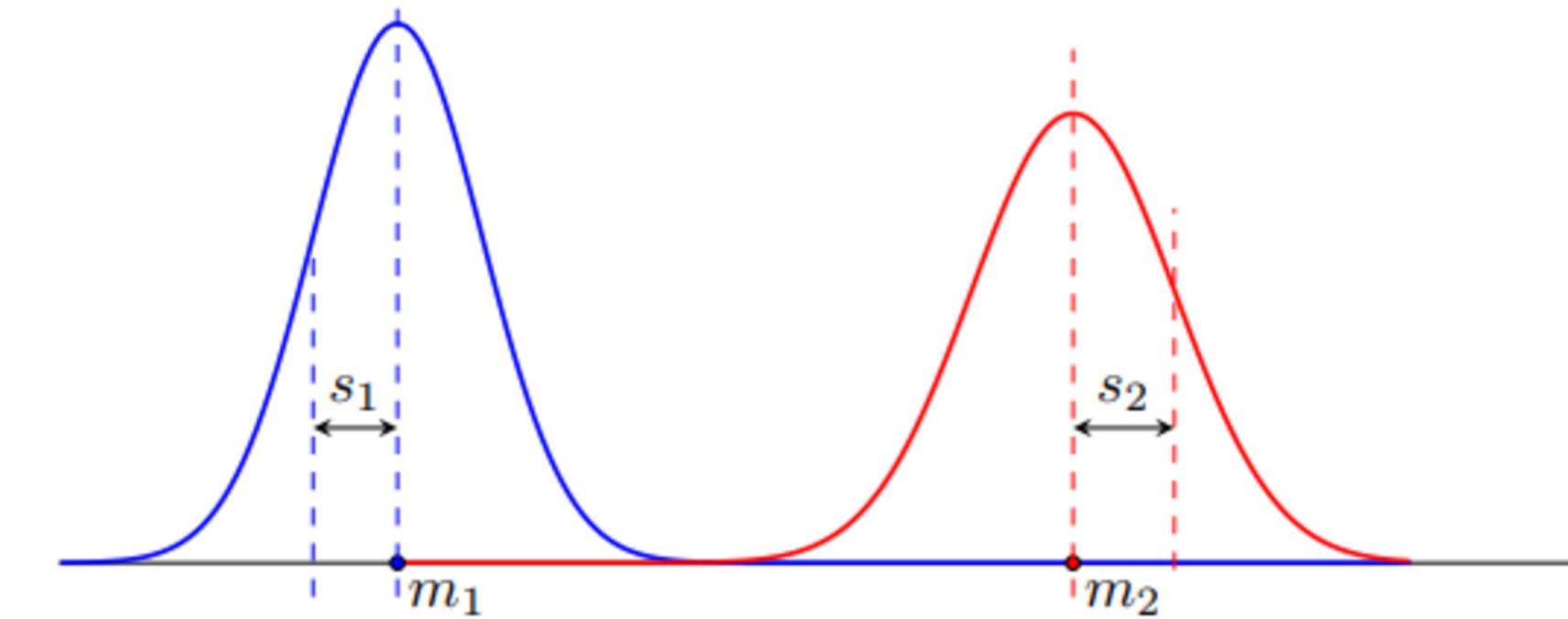

a) Large $(m_1 - m_2)^2$, large $s_1^2 + s_2^2$

b) Small $(m_1 - m_2)^2$, small $s_1^2 + s_2^2$

c) Large $(m_1 - m_2)^2$, small $s_1^2 + s_2^2$

- Một vài ký hiệu

- Ma trận dữ liệu lớp thứ k ở không gian ban đầu và không gian sau:

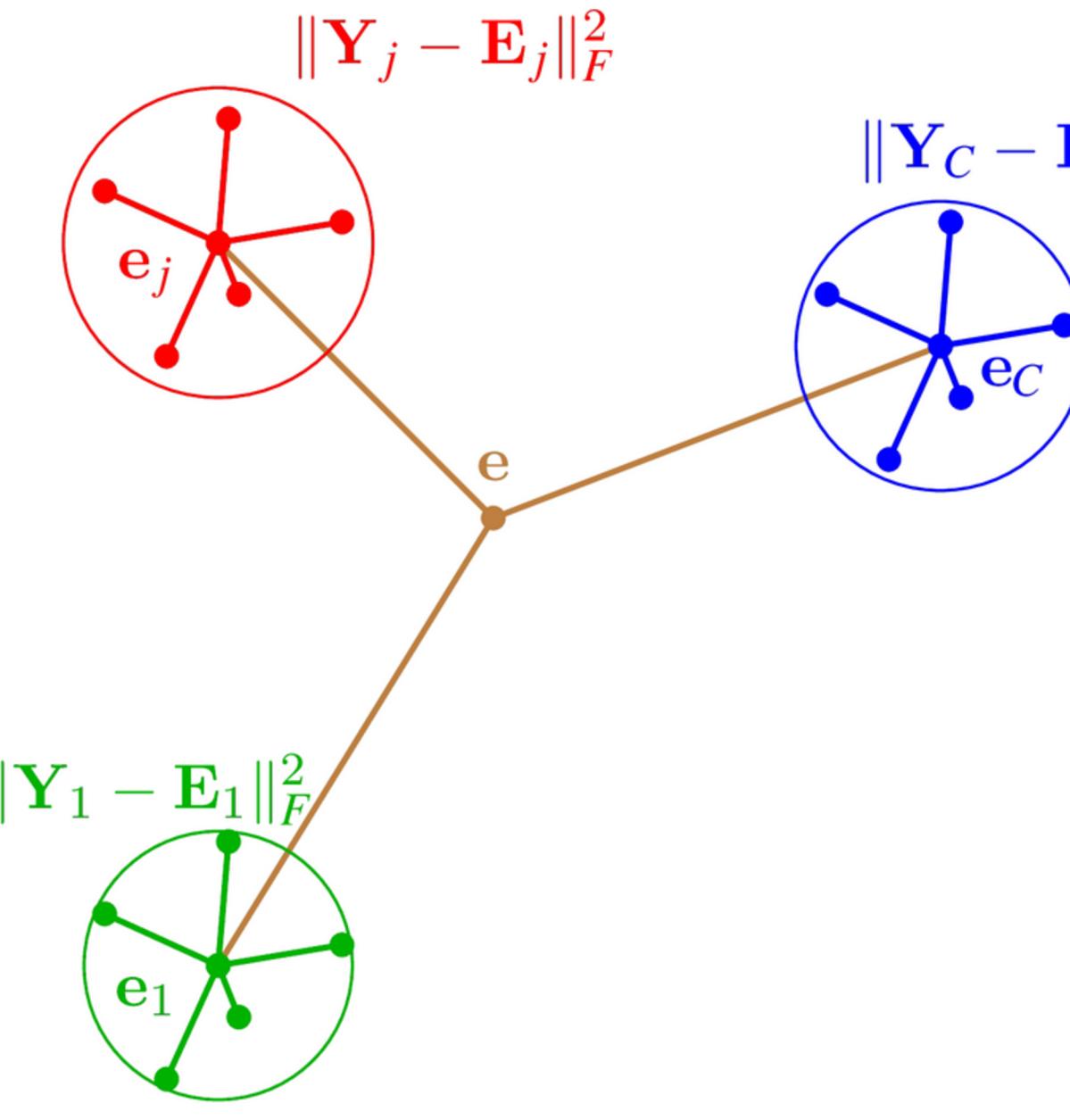
$$\mathbf{X}_k, \mathbf{Z}_k = \mathbf{W}^T \mathbf{X}_k$$

- Vector kỳ vọng của lớp thứ k trong không gian ban đầu:

$$\mathbf{m}_k = \frac{1}{N_k} \sum_{n \in \mathcal{C}_k} \mathbf{x}_k$$

- Vector kỳ vọng của lớp thứ k trong không gian mới:

$$\mathbf{e}_k = \frac{1}{N_k} \sum_{n \in \mathcal{C}_k} \mathbf{z}_n = \mathbf{W}^T \mathbf{m}_k$$

$$\begin{aligned}
 \sigma_k^2 &= \sum_{n \in \mathcal{C}_k} \|\mathbf{z}_n - \mathbf{e}_k\|_F^2 = \|\mathbf{Z}_k - \mathbf{E}_k\|_2^2 = \|\mathbf{W}^T(\mathbf{X}_k - \mathbf{M}_k)\|_F^2 \\
 &= \text{trace} (\mathbf{W}^T(\mathbf{X}_k - \mathbf{M}_k)(\mathbf{X}_k - \mathbf{M}_k)^T \mathbf{W}) \\
 s_W &= \sum_{k=1}^C \sigma_k^2 = \sum_{k=1}^C \text{trace} (\mathbf{W}^T(\mathbf{X}_k - \mathbf{M}_k)(\mathbf{X}_k - \mathbf{M}_k)^T \mathbf{W}) = \text{trace} (\mathbf{W}^T \mathbf{S}_W \mathbf{W}) \\
 \mathbf{S}_W &= \sum_{k=1}^C \|\mathbf{X}_k - \mathbf{M}_k\|_F^2 = \sum_{k=1}^C \sum_{n \in \mathcal{C}_k} (\mathbf{x}_n - \mathbf{m}_k)(\mathbf{x}_n - \mathbf{m}_k)^T \\
 s_B &= \sum_{k=1}^C N_k \|\mathbf{e}_k - \mathbf{e}\|_F^2 = \sum_{k=1}^C \|\mathbf{E}_k - \mathbf{E}\|_F^2 = \text{trace} (\mathbf{W}^T \mathbf{S}_B \mathbf{W}) \\
 \mathbf{S}_B &= \sum_{k=1}^C (\mathbf{M}_k - \mathbf{M})(\mathbf{M}_k - \mathbf{M})^T = \sum_{k=1}^C N_k (\mathbf{m}_k - \mathbf{m})(\mathbf{m}_k - \mathbf{m})^T
 \end{aligned}$$

- Bài toán tối ưu

$$\mathbf{W} = \arg \max_{\mathbf{W}} J(\mathbf{W}) = \arg \max_{\mathbf{W}} \frac{\text{trace}(\mathbf{W}^T \mathbf{S}_B \mathbf{W})}{\text{trace}(\mathbf{W}^T \mathbf{S}_W \mathbf{W})}$$

$$\nabla_{\mathbf{W}} J(\mathbf{W}) = \frac{2 \left(\mathbf{S}_B \mathbf{W} \text{trace}(\mathbf{W}^T \mathbf{S}_W \mathbf{W}) - \text{trace}(\mathbf{W}^T \mathbf{S}_B \mathbf{W}) \mathbf{S}_W \mathbf{W} \right)}{(\text{trace}(\mathbf{W}^T \mathbf{S}_W \mathbf{W}))^2} = 0$$

$$\Leftrightarrow \mathbf{S}_W^{-1} \mathbf{S}_B \mathbf{W} = J(\mathbf{W}) \mathbf{W}$$

- LDA thường được dùng khi dữ liệu có nhãn lớp và mục tiêu chính là phân loại hoặc trực quan hóa dữ liệu
- Ưu điểm của LDA:
  - Giảm chiều có giám sát, tận dụng thông tin nhãn
  - Giảm nhiễu, tăng hiệu quả cho các mô hình phân loại tuyến tính
- Nhược điểm của LDA:
  - Không phù hợp cho dữ liệu phi tuyến
  - Số chiều mới không thể vượt quá số nhãn

- Trustworthiness

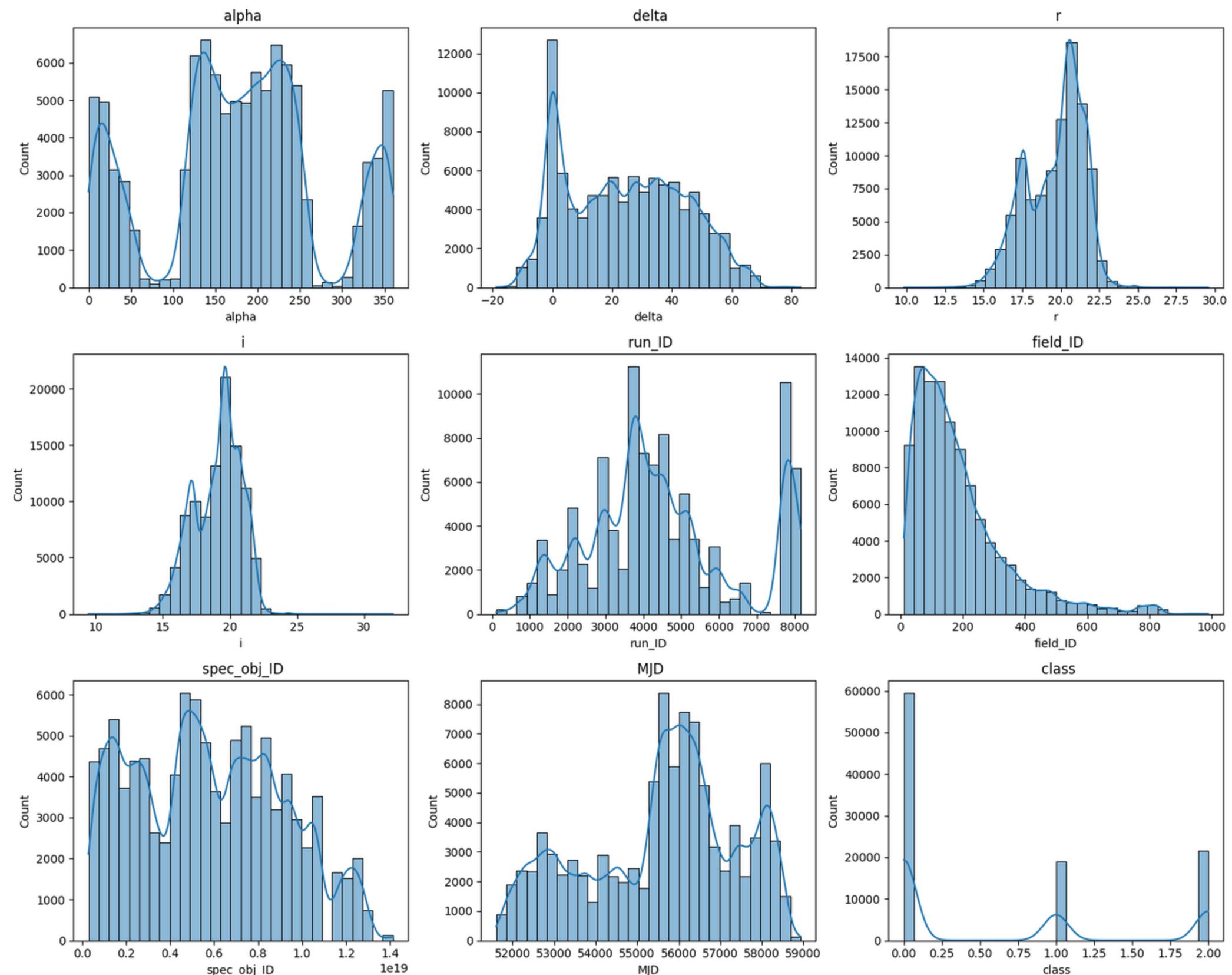
$$TW(k) = 1 - \frac{2}{nk(2n - 3k - 1)} \sum_{i=1}^n \sum_{j \in U_k(i)} (r(i, j) - k)$$

- Neighborhood Hit

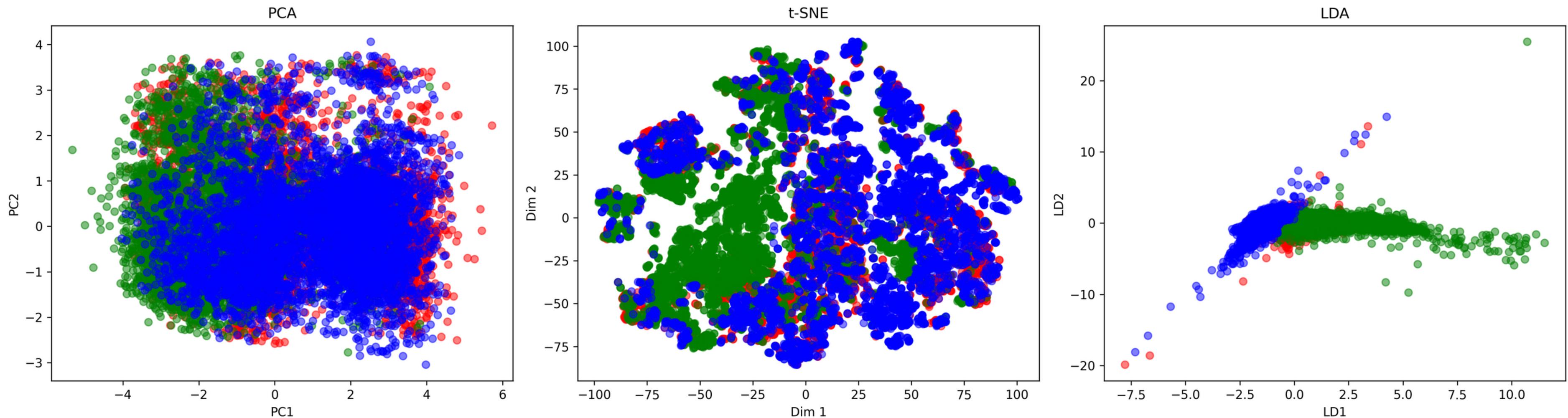
$$NH(k) = \frac{1}{nk} \sum_{i=1}^n \sum_{j \in N_k^{embed}(i)} \delta(y_i, y_j)$$

Ứng dụng trong bài toán thực tế

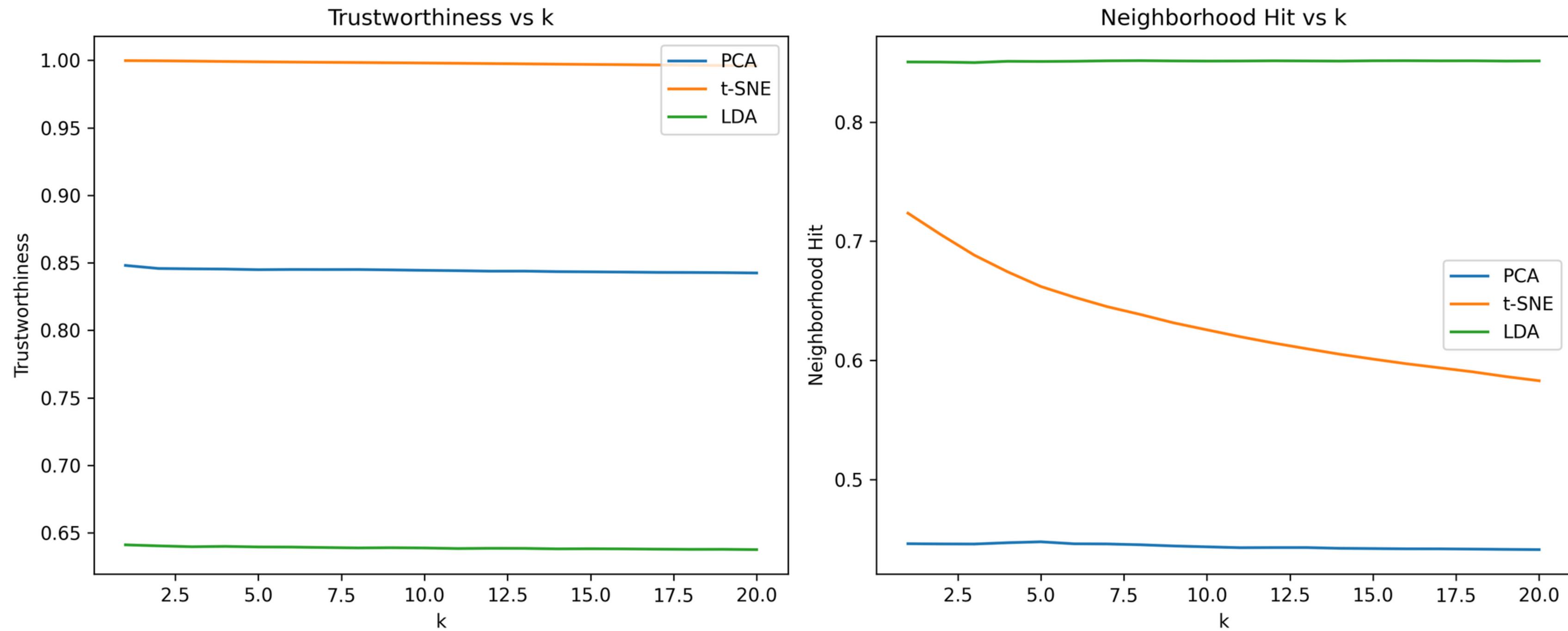
- Bộ dữ liệu: Stellar Classification Dataset
- Dữ liệu của 100000 khảo sát thiên văn của trạm quan sát SDSS, bao gồm:
  - 17 đặc trưng gồm: quang phổ, hồng ngoại, vị trí quét, sợi quang học,...
  - Nhãn phân loại: sao, thiên hà và chuẩn tinh

Ứng dụng trong bài toán thực tế

Ứng dụng trong bài toán thực tế

HUST

THANK YOU !